

Državni izpitni center

P 0 5 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

Szerda, 2005. június 1.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. feladatlap

FELADAT	MEGOLDÁS	PONTSZÁM
1.	C	1
2.	B E	1 1
3.	az országhatár őrzéséről <i>vagy ue. másképpen</i>	1
4.	2. 3. 4. 1.	1 1 1 1
5.	IGAZ IGAZ HAMIS HAMIS	1 1 1 1
6.	D	1
7.	tóka: apró tavacska »szer«: néhány ház	1 1
8.	gyanta toboz <i>vagy</i> fenyőmag	1 1
9.	a) Pl. Egy nő állt a kapu előtt. Pl. A kés éle tompa. b) azonos alakú szavak	1 1 1
10.	a) Élővilága b) A <i>A b) feladatért csak az a) feladat helyes megoldása esetében adható pont.</i>	1 1
11.	Mély hangrendű: hangulata, állapotba Vegyes hangrendű: kiváltságokat, csodaszép <i>Ha a helyes mellett helytelent is beírt, nem kap pontot.</i>	1 1
12.	1. has 2. használ 3. hatalmas 4. ház 5. hideg 6. hív <i>A tökéletes megoldásért 2 pont, a négy vagy öt helyesért 1 pont jár.</i>	2
13.	hon-fog-la-lás ál-la-to-kat	1 1
14.	foglalja alakítottak kisebb fejlődtek <i>Minden hibás javításért 0 pontig levonunk 1 pontot.</i>	1 1 1 1
15.	ezerháromszázkilencvenkettőben	1

16.	fekete-tavi vagy fekete-tói	1
17.	kész-ít-és-e T K K J Két helyes megoldás 1 pont.	2
18.	melléknév: hatalmas névmás: ez	1 1
19.	Székelyföld <i>A kis kezdőbetűért nem vonunk le pontot.</i> lucfenyőgyanta	1 1
20.	Mert valójában nem szerszám, csak alkalmi jellegű. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1
21.	(Az) Órség – A történeti – Jmi néprajzi – Jmi tájegység – Á	1 1 1 1
22.	Pl. Az Órség csodálatos kerékpárútajairól is híres.	1
23.	<u>D</u> Ez azt jelenti.... <u>F</u> Minden ...	1 1
24.	Tartalom: a témának való megfelelés Stílus: tényyszerűség, helyenként képszerűség Nyelvhelyesség: igényes, korrekt nyelvhasználat; köznyelvi formák; a nyelvjárási alakok kerülése; a helyesírási szabályok követése Szerkezet: a leírás szerkezeti követelményeinek való megfelelés	4 2 5 1

2. feladatlap

A) Irányított irodalmi fogalmazás Kosztolányi Dezső Fürdés c. novellájának részlete alapján

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti az író: **2 pont.** (Ismeret és megértés)

0 pont: Nem vagy tévesen ismerteti az író.

1 pont: Az író ismertetése csak részben helyes, ill. hiányos.

2 pont: Az író jól, teljességre törekedve ismerteti.

Pl.: Kosztolányi a 20. sz. első felében alkotó költő és író, a nyugatosok első nemzedékének tagja; meggyőződése, hogy a művész semmit sem tehet a társadalomért; az ő erkölce a szépség volt, vagy más megfelelő. Legalább három elemet tüntessen fel.

Összegzi a részlet cselekményét: **3 pont** (Ismeret és megértés)

0 pont: Nem, ill. rosszul összegzi a cselekményt, tartalomismertetést sem ad.

1 pont: A cselekmény összegzése helyett inkább a tartalmat ismerteti, ill. az összegzés nagyon hiányos.

2 pont: A cselekményösszegzésben csak kisebb hiányosság található.

3 pont: Jól, hiba nélkül összegzi a cselekményt.

Pl.: A kisiút apja eltiltotta a fürdéstől, mivel megbukott. Anyja közbenjárásával mégis csatlakozhat apjához, aki délutáni fürdésre indul. A part felé tartva nem beszélgetnek, óriási feszültség van köztük, a kisiú féllelmet és gyűlöletet érez apja iránt, vagy más megfelelő.

A cselekményösszegzést a jelölt ismertetheti az elemzés, ill. az értelmezés során is.

Jellemzi az apát: **2 pont.** (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul jellemzi az apát.

1 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan jellemzi az apát.

2 pont: Jól, árnyaltan jellemzi az apát.

Pl.: Az apa alacsony beosztású hivatalnok; távolságtartó, uralkodó magatartás jellemzi, nem tudja megbocsátani fia gyengeségét, vagy más megfelelő.

Jellemzi a kisiút: **2 pont.** (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul jellemzi a kisiút.

1 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan jellemzi a kisiút.

2 pont: Jól, árnyaltan jellemzi a kisiút.

Pl.: Jancsit, mivel megbukott, apja eltiltotta a fürdéstől; a tanulást a szünetekben sem vette komolyan; retteg apjától, nem tud felszabadultan viselkedni jelenlétében, anyjában látja támaszát, vagy más megfelelő.

Megvizsgálja az apa viszonyulását: **3 pont.** (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul mutat rá az apa viszonyulására.

1 pont: Felszínesen, csak egy-két mozzanatra utalva elemzi az apa viszonyulását.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan elemzi az apa viszonyulását.

3 pont: Teljességre törekedve, árnyaltan elemzi az apa viszonyulását.

Pl.: Az apa lenézi, megveti fiát: *szólt... nyersen, fölvetve szigorú fejét; bólogatott csúfondárosan; Sírba visz ez a taknyos.*; megalázza: *Sohase tanulj. Fölösleges.*; átnéz a fián: *Arca... zárt volt és merev.; a semmibe nézett; Úgy rémlett, észre se veszi őt, nem törődik vele.*; természetes apa-fiú kapcsolatnak nincs jele, vagy más megfelelő.

Megvizsgálja a fiú viszonyulását: **3 pont.** (Alkalmazás és elemzés)

- 0 pont: Nem vagy rosszul mutat rá a kisfiú viszonyulására.
- 1 pont: Felszínesen, csak egy-két mozzanatra utalva elemzi a kisfiú viszonyulását.
- 2 pont: Jól elemzi a kisfiú viszonyulását, de kevésbé árnyaltan mutatja be szorongásának okát, mélységét.
- 3 pont: Árnyaltan elemzi a kisfiú viszonyulását, felismeri szorongásának, gyűlöletének okát, mélységét.

Pl.: A kisfiú nem tud felszabadult, természetes lenni: *rebegette; fölkelte, mint az iskolában, hebegte hangtalanul*; mindenütt érzi apja jelenlétét, gyűlöletet érez vele szemben, megbénítja apja ridegsége; örül, hogy végre fürödhet, de a tóig vezető úton gyötrődik: *óvatosan lopakodott melléje, mint a kutya; elszontyolodott, búsán lépegetett, szomjúságot érzett, inni akart, szükségére menni, szeretett volna visszafordulni, de félt... megalázott semmiségében, Várta, hogy mi történik vele.*; apja fölényével szemben tehetetlen, vagy más megfelelő.

Kifejti véleményét a megjelenített apa-fiú viszonyról, aktualizálja a kérdést: **4 pont.** (Szintézis és értékelés)

- 0 pont: Nem fejt ki véleményét az apa-fiú viszonyról.
- 1 pont: A véleménykifejtés helyett közhelyeket fogalmaz meg, nem aktualizálja a kérdést.
- 2 pont: A véleménykifejtés kevésbé meggyőző, példákkal kevésbé támasztja alá.
- 3 pont: A véleménykifejtés elég meggyőző, de példákkal kevésbé támasztja alá.
- 4 pont: A véleménykifejtés meggyőző, eredetiségre törekvő, példákkal alátámasztott.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

B) Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Franz Kafka Az átváltozás című novellájának részlete alapján

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Összegzi a részlet cselekményét: **3 pont** (Ismeret és megértés)

0 pont: Nem, ill. rosszul összegzi a cselekményt, tartalomismertetést sem ad.

1 pont: A cselekmény összegzése helyett inkább a tartalmat ismerteti, ill. az összegzés nagyon hiányos.

2 pont: A cselekményösszegzésben csak kisebb hiányosság található.

3 pont: Jól, hiba nélkül összegzi a cselekményt.

Pl.: Gregor Samsa egy reggel arra ébredt, hogy féreggé változott. Tudja, hogy mulasztást követett el, s már rég a vonaton kellene lennie, de képtelen felkelni. A történetet nem érti, fáradságára hivatkozva tovább akar aludni, de nem tud, mivel fájdalmat érez. Nehéz munkájára, embertelen főnökére és a családjára iránti kötelességére gondol, vagy más megfelelő.

Utal az események kimenetelére: **2 pont** (Ismeret és megértés)

0 pont: Nem utal az események kimenetelére, ill. utalása rossz.

1 pont: Hiányosan, ill. részben helyesen fogalmazza meg az események kimenetelét.

2 pont: Jól, hiba nélkül fogalmazza meg az események kimenetelét.

Pl.: Gregor átváltozását a család nem tudja elfogadni, ezért jelenlétét tehernek érzik, egyre inkább lemondanak róla, s meg akarnak szabadulni tőle. Átváltozása után Gregor nagy utat tesz meg: egyre mélyebben és tisztábban érez, az állati testben egy szerető, a családjáért aggódó lélek születik meg, vagy más megfelelő.

Jellemzi a hőst: **2 pont**. (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul jellemzi a hőst.

1 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan jellemzi a hőst.

2 pont: Jól, árnyaltan jellemzi a hőst.

Pl.: A kereskedelmi utazó Gregor Samsa egy jól működő gépezet jelentéktelen tagja; élete üres és tartalmatlan; magányos, szorong; elidegenedik önmagától és a társadalomtól; megpróbál megfelelni családjára és munkáltatója elvárásainak, vagy más megfelelő.

Megvizsgálja a hős viszonyulását a történetekhez: **3 pont**. (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul mutat rá a történetekhez való viszonyulására.

1 pont: Felszínesen, csak egy-két mozzanatra utalva mutat rá a viszonyulásra.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan elemzi a hős viszonyulását.

3 pont: Teljességre törekedve, árnyaltan elemzi a hős viszonyulását.

Pl.: Gregor nem tudja felfogni, mi történt vele; megpróbálja elhárítani magától az átváltozás tényét: *Mi volna, ha még egy kicsit tovább aludnék és elfelejteném ezt az egész ostobaságot.*; belátja, hogy törekvése hasztalan, ezért a munkájáról kezd gondolkodni: *Uram, Istenem – tűnődött – micsoda megerőltető foglalkozást is választottam! Utazni, utazni éjjel-nappal.*; úgy érzi, a korai felkelés, a sok munka az oka mindennek, ez bolondítja meg; tudja, hogy fel kell kelnie, hiszen hamarosan indul a vonata, vagy más megfelelő.

Megvizsgálja a hős másokhoz való viszonyulását: **3 pont**. (Alkalmazás és elemzés)

0 pont: Nem vagy rosszul mutat rá a viszonyulásra.

1 pont: Felszínesen, csak egy-két mozzanatra utalva mutat rá a viszonyulásra.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan elemzi a hős viszonyulását.

3 pont: Teljességre törekedve, árnyaltan elemzi a hős viszonyulását.

Pl: Gregor magára vállalta apja rossz üzleti vállalkozásának következményeit; életfeladatának tekintette családja eltartását: *hozzászoktak ahhoz, nemcsak a család, de maga Gregor is; a pénzt köszönettel elfogadták, Gregor szívesen is adta, de különösebben meleg kapcsolat sehogy sem akart létrejönni.*; munkájához lelkiismeretesen viszonyult, főnökével szemben szülei miatt türtőztette magát, a róla alkotott véleményét nem mondta ki; megfogalmazódik benne a gondolat: ha visszafizette apja adósságát, felmond, vagy más megfelelő.

Értelmezi Gregor átváltozásának okát: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: Nem fejt ki, ill. rosszul ismerteti a hős átváltozásnak okát.

1 pont: Ismerteti, de nem magyarázza az átváltozás okát.

2 pont: Kevésbé árnyaltan értelmezi az átváltozás okát.

3 pont: Teljességre törekedve értelmezi az átváltozás okát.

Pl.: Gregor üres, tartalmatlan élete miatt elvesztette emberi lényegét; átváltozásában belső torzulása jutott kifejezésre, vagy: a hős nem volt elég erős, hogy szembenézzen elviselhetetlen életével, így nem képes megoldani problémáit; átváltozásával bűnhődik és ítélkezik is maga felett, vagy: átváltozása lázadás sorsa ellen, kizsároltsága/kiszolgáltatottsága nyomasztja, vagy: Gregor nem változott féreggá, de az életképtelen ember az életképesek szemszögéből szörnyszülött, vagy más megfelelő.

A kérdést aktualizálva kifejti véleményét az elidegenedésről: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, közhelyeket fogalmaz meg.

1 pont: A véleménykifejtés kevésbé eredeti; véleményét példákkal nem támasztja alá.

2 pont: A véleménykifejtés teljességre törekvő, példákkal alátámasztott.

3 pont: A véleménykifejtés eredetiségre törekvő, meggyőző, példákkal alátámasztott.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet vele.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsgakatalógus alapján értékeljük (nyelvhelyesség: 6 pont; stílus: 3 pont; szerkezet: 2 pont).